

Jutranja izdaja.

326. številka.

U Ljubljani, v petek, dne 7. oktobra 1910.

Cena 4 vinarje.

Letnik XLIII.

SLOVENSKI NAROD

Jutranja izdaja v Ljubljani:

vse leto	K 12—
" 6—	
" 3—	
" 1-10	

Dopisi naj se frankirajo. Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo: Knafova ulica št. 5. (v pritličju levo), telefon št. 84.

Izhaja vsak dan zjutraj.

Pesamezna številka 4 vinarje.

Inserati: 65 mm široka petit vrsta 14 vin. Pri večkratni inseriji po dogovoru.

Na pismena naročila brez istodobne vposlovite naročnine se ne ozira.

Jutranja izdaja po pošti za Avstro-Ogrsko:

vse leto	K 18—
" 9—	
" 450	
" 160	

Za inozemstvo celo leto " 28—

Upravljenje: Knafova ulica 5. (spodaj, dvorišče levo), telefon št. 85.

Najnovejše vesti. — Brzjavna in telefonska poročila „Slov. Narodu“.

Skupne ministrske konference.

F. — Dunaj, 7. oktobra. Včeraj se je vršila skupna ministrska konferenca v ministrstvu zunanjih zadev, kot nadaljevanje zadnje, ki se je vršila dne 22. septembra. Pripravljalo se je gradivo za delegacije. Ministri pa se niso mogli zediniti, zaradi tega se bode konferenca v prihodnjem tednu še nadaljevala.

Poslane Kramar zdrav.

G. — Lvov, 7. oktobra. Poslanec dr. Kramar se je včeraj peljal skozi Lvov in je na potu iz Krima v Prago. Dr. Kramar je popolnoma zdrav. To potrjuje vesti našega dunajskoga poročevalca, ki je v nasprotju z drugimi listi poročal že pred dnevi, da se dr. Kramar vrne zdrav s Krima.

Prestolonaslednik Franc Ferdinand in vojaško vprašanje.

F. — Dunaj, 7. oktobra. Z ozirom na spor glede vojaških vprašanj, ki je povzročil, da je tudi včerajšnja skupna ministrska konferenca ostala brez rezultata, in ki do danes še niso rešena, izve dunajski poročevalci »Slovenskega Naroda« iz tako zanesljivega vira, da je nastal vsaj glede vpeljave ogrskega jezika v armadi boljšan položaj. — Kakor znamo, se je prestolonaslednik Franc Ferdinand protivil ogrskim jezikovnim postulatom. Ker je cesar izjavil, da akceptira zahteve programa deveterih, je s tem deloma priznal opravičenost ogrskih zahtev. Sedaj se je približal tudi prestolonaslednik Franc Ferdinand temu stališču, akoravno se v bistvu še loči od zahtev ogrske vlade. Prestolonaslednik je še danes na stališču, da mora biti tudi na Ogrskem v vojaškem kazenskem postopanju merodajen službeni, to je nemški jezik. Nekako izjemo dovoljuje s tem, da dovoljuje, da sme pri madžarskih polkih biti madžarski obravnavni jezik. Pri vseh drugih polkih pa naj velja princip, da se sme obtožene zagovarjati v maternem jeziku le tedaj, ako drugega jezika ni zmožen. Ogrska vlada, ki zaheta principejno priznanje ogrskega jezika za službeni jezik, dosega še ni izjavila, da bi se s tem načinom rešitve morebiti zadovoljila. Prejkoslej vztraja tudi na nadaljnih pogojih. — Če bi se pa s tem zadovoljila, potem bi bil cel kompleks vojaških vprašanj že rešen v začetku leta 1911, ali vsaj spomladji 1911.

Revolucija na Portugalskem.

Kje je kralj Manuel?

F. — Dunaj, 7. oktobra. Kje je kralj Manuel, to je uganka današnjega dne. Vesti si namreč nasprotujejo. Enkrat je v rokah revolucionarcev, drugič zopet je na poti proti Angleški, iz San Sebastiana na Španskem prihajajo zopet vesti, da se je ravno kar pripeljal z vlakom na Spansko, in oni, ki upajo še vedno v nadaljni obstoj monarhistične Portu-

galske zopet verujejo vestem, ki pravijo, da se kralj Manuel nahaja še vedno v svoji deželi na nekem gradu na varnem. Najverjetnejše je, da si interesirani krogi prizadevajo v virvaru nasprotuočih si časnikarskih poročil prikriti kralja, da bi ga ne zasledili revolucionarci. O dogodkih na Portugalskem prihajajo neprestano nadaljnja poročila in iz teh precej nasprotuočih si vesti navajamo samo najvažnejše in te so:

Poročilo po posebnem kurirju španske vladi:

F. — Dunaj, 7. oktobra. V tukajšnjih diplomatičnih krogih so znana oficjalna poročila, katera je prinesel španskemu zunanjemu ministrstvu v Madridu iz Lisabone poseben kurir in katera poročila vsebujejo v bistvu sledeče: **Kralj Manuel se nahaja na varnem.** Kje se nahaja, o tem poročilo ne pripoveduje. **Boji v Lisaboni se nadaljujejo. Eden armade je še vedno kralju zvest.** Voditelji revolucionarne armade in mornarice so obenem tudi voditelji vsega revolucionarnega gibanja. Potrujuje se vest, da je bil neposredni podvod revolucije umor naprednega poslance dr. Bombarda. Prvotno se revolucionarem ni pridružilo vse vojaštvo ter je velik del vojaštva v prvih bojih ostal še kralju zvest. Najbrže bodo trajali boji med monarhisti in republikanci še precej časa in izid še nikakor ni gotov. — To poročilo je sicer še od torka in od tega dne naprej se je položaj na Portugalskem najbrže precej spremenil. Direktne vesti iz Lisabone tudi še do snoči niso došle niti posameznim časopisom, niti posameznim portugalskim poslaništvom. Republikanci so namreč okupirali železnic, telegraf in telefon, kar vsekakor znači, da v Lisaboni mir in red še vedno nista nastopila.

Zmaga republikancev še negotova.

S. — Dunaj, 7. oktobra. Portugalsko poslaništvo na Dunaju izjavlja, da ne veruje v zmago republikancev, republikanske ideje namreč v provinci nimajo opore.

Angleška ne intervenira.

G. — London, 7. oktobra. Angleško časopisje se je že spriznalo popolnoma z idejo, da je na Portugalskem republika. Včerajšnji angleški listi konstatirajo skoraj soglasno, da so na Portugalskem edinole republikanci, katerih se še ni lotila korupcija in angleško časopisje smatra, da kljub novi ustavi ostanejo stiki med obema državama nemoten.

Angleška ni proti portugalski republike.

G. — London, 7. oktobra. V tukajšnjih diplomatskih in uradnih krogih se smatra zmaga revolucionarcev in republikancev za gotovo stvar. Vsi uradni krogi so prepričani, da angleško mogočnost ne bo nikakor vplivala na diplomatsko in gospodarske stike med Portugalsko in

Angleško. S tem so najbrž tudi pokonpane nade monarhistov, ki so bili do zadnjega hipa prepirčani, da bo Angleška interveniral.

Zakaj so postal republikanci tako hitro gospodarji Lisabone?

C. — London, 7. oktobra. Da so republikanci v Lisaboni tako hitro zmagali, je pripisovati v prvi vrsti dejstvu, da je prišlo ravno v času, ko je revolucija izbruhnila, v Lisabono 8000 oboroženih kmetov, ki so se takoj pridružili vojaštvu in šli proti vsakemu, kdo jim je stopil nasproti

Smrt zvestega kraljevega služabnika.

G. — Berolin, 7. oktobra. »Londoner« poroča iz Lisabone, kako se je usmrtil vojaški guverner v Lisaboni in komandant kraljeve palače Gorias. Ko se je pričela revolucija, je hotel Gorias spraviti takoj svojega gospodarja in njegovo obitelj na varno pred granatami in je zato peljal kralja in njegovo obitelj v velike sodne kleti kraljevega gradu. Ko pa je videl, da ni mogoče več vzdržati kraljeve palače pred napadajočimi republikanci, je vzel samokres ter si pognal kroglo v glavo potem, ko je na kralja še spisal jasno krasno slovo. V tem hipu so se odprla vrata in revolucionarci so udrli v kraljevo palačo. Revolucionarci so se odkrili pred mrtvimi truplom zvestega kraljevega generala. — Višji oficirji so do zadnjega hipa upali, da pride kralju z dežele še zvestvo vojaštvu na pomoc, ki bo nasprotnike premagalo. Toda revolucionarci so zasedli vse železnicne in s tem so odvzeli monarhističnim četam možnost, prispeti v Lisabono.

Zrtve bojev.

G. — Berolin, 7. oktobra. Boji v lisabonskih ulicah so trajali celih 30 ur. Republikanci so končno zmagali. Čez 200 oseb je mrtvih in čez 450 težko ranjenih. Prebivalstvo je zmago sprejelo z velikim entuzijazmom. Zvečer so igrale no v mestnih ulicah godbe. Hiše so bile slavnostno razsvetlene. Ljudstvo je prenevalo republikansko himno. Kralj je zapustil mesto najbrže na krovu svojega parnika »Dona Amalija« in je potem prestrelil iz tega parnika na angleško križarko »Newcastle«.

Vpliv portugalske revolucije na Španskem.

S. — Madrid, 7. oktobra. Tukajšnji vladni krogi so v strahu, da vnašne revolucije na Portugalskem tudi na Španskem velike homatije. Neoporečno obstajajo namreč med španskimi onočionale in portugalskimi republikani ozki stiki in v mnogih krajih se že opaža sumljivo gibanje. V Barceloni je že prišlo do spopadov. V Madridu samem so razvedeni v proslavo zmage republikancev na Portugalskem tamožuji republikanci svoje blje in demonstrirali poleg. Policija jih je z drožjem v roki razgnala. V ministrskem svetu, ki je v permanenti, se resno pečajo z načrti, zlasti z načrtom, zasesti z vo-

jaštvom celo špansko-portugalsko mejo ter tako zadržati vsak izbruh revolucije čez mejo na Španskem. V vseh vecjih mestih je vojaštvo konsignirano. Vlada se boji, da ne bi tleča iskra revolucionarnega navdušenja vzplamela v mogočen ogenj, ki bi mogel postati tudi za Špansko zelo nevaren.

Revolucija tudi v provinci.

G. — London, 7. oktobra. Tukaj krožijo vesti, da se je revolucija začela že tudi na deželi in da se v posameznih mestih na deželi vrše dolgotrajni boji. Situacija je tako resna, manjkajo pa vse podrobnosti o teh bojih. Revolucionarno vodstvo je namreč zasedlo vse železnicne in okupiralo brzovaje ter telefone.

Kralj Manuel na potu proti Angleški.

G. — Pariz, 7. oktobra. Pariski listi zatrjujejo z vso gotovostjo, da se je kralj Manuel po končanih pogajanjih z revolucionarnim komitejem podal na krov parnika »Done Amalije«, ki ga je potem prepejal do angleške križarke »Newcastle« in da ta sedaj pluje s kraljem in njegovim dvorom proti Angleški.

Manifest nove vlade.

G. — Berolin, 7. oktobra. »Londoner« poroča iz Lisabone, da je predsednik provizorične republikanske vlade na Portugalskem izdal manifest, v katerem pozdravlja vojaštvo, ter se mu zahvaljuje, da je Portugalsko odrešilo iz dolgoletne bede, ter ji pripomoglo do dneva svobode, katerega pomenja republika. Vlada pričakuje tudi od onih vojakov in častnikov, ki so še ostali zvesti kralju in starci vlad, da se lojalno pokorijo novi državnim oblikam. Minister zunanjih zadev je izjavil, da bo ohranila nova republika vse dosedanje zvezne Portugalske z drugimi državami.

Krvavi boji.

G. — Madrid, 7. oktobra. Zadnje vesti iz Lisabone javljajo, da tam še boji vedno trajajo in da zahtevajo vedno več žrtev. Kralju verno vojaštvo gre proti revolucionarjem in monarhisti pričakujejo pomoči. Zaradi tega boji niso potihnili.

B. — Oporto, 7. oktobra. Tudi tukaj je prišlo do bojev med republikanicami in monarhističnimi elementi. Več ljudi je mrtvih, nevarno ranjenih mnogo.

Poročilo francoskega poslanika.

B. — Pariz, 7. oktobra. Francoski poslanik v Lisaboni je poslal francoskemu zunanjemu ministrstvu brzjavko, v kateri potrjuje, da je v Lisaboni republika že proklamirana in da se kralj, ter obe kraljice nahaja v Mafru, to je mali portugalski trdnjavci. — Na drugi strani pa se z Londona tudi na pol oficijalno poroča, da je ta vest neresnična in da je neznano, kam se je kralj podal.

Klerikalci in baron Schwarz v deželnem zboru.

Debelo prijateljstvo, ki vrlada med klerikale in deželnim predsednikom Schwarzom od tistega časa, od kar je veliki pestiti napredno Ljubljano, se je zlasti pokazalo v tekočem deželnozborskem zasedanju.

Ko je bila meseca avgusta razglašena nepotrditev poslanca Ivana Hribarja za ljubljanskega župana in ko je vsa napredna javnost ogorčeno obsojala to nezaslišno dejanje deželne vlade, takrat je »Slovenec« brilnorče iz ogorčenja rodoljubne slovenske javnosti, češ, da ji gre samo za Hribarjevo osebo, ni pa jih mar kršenje mestne avtonomije.

Takrat se je »Slovenec« bahavotalkel na prsa ter kričal: Vaše ogorčenje ne zatreže prav nič. Mi se čisto nič ne zgrážamo, toda naši poslanci se bodo zavzeli za ugroženo avtonomijo slovenske prestolnice, da bo strmel ves svet, ter pozvali v deželnem zboru na odgovor deželnega predsednika barona Schwarza radi njegovega atentata proti mestni samoupravi ljubljanski.

In slovenski svet je takrat strmel in se čudil, ker si ni mogel predstavljati dr. Susteršiča v vlogi boritelja za pravice napredne Ljubljane.

Vse je z napetostjo pričakovalo dogodkov, ki se imajo doigrati v deželnem zbornici.

Toda čembolj se je bližal čas deželnozborskega zasedanja, tembolj je ginevala v javnosti vera v klerikalno, s toliko aplombom napovedana junastva.

Se je pač tudi tu uresničila ona stararimska rečenica: »Parturiunt montes, nascitur rudieulus mus.«

V deželnem zboru je prišla po dolgih porodnih bolečinah na svet mala, majčena klerikalna miška v obliki najponižnejšega in najpokornejšega vprašanja na njegovo previšenost gospoda barona Schwarza, ako bi morda hotel navesti razloge, zakaj ni predlagal izvolitve poslanca Hribarja za župana ljubljanskega.

Že iz oblike vprašanja samega je Schwarz lahko sklepal, da interpelacije ni smatral za posebno resno, ako tudi abstrahiramo od dejstva, da so bile že vnaprej točno in natančno med Schwarzom in dr. Susteršičem dogovorjene vse podrobnosti, tičče se klerikalne interpelacije.

In vzpričo te okolnosti je baron Schwarz lahko nastopil z vso samozavestjo v deželnem zboru in ni se mu bilo batiti na interpelacijo dati naravnost briskanten odgovor.

Klerikale so ga vprašali za razloge Hribarjeve nepotrditve, na to najponižnejše vprašanje pa jim je Černe zabrusil v obraz, da jih to čisto nič ne briga in da jim on za svoja dejanja ni dolžan dajati prav nobenega odgovora.

Ta paševski, naravnost neustavni odgovor mora ogorčiti in razburiti

vsakogar, ki ima količaj smisla za ustavne naprave, samo klerikalev ni čisto nič vznemiril.

Kakor tepejni psički so stisnili repek med noge, vtaknili ravnodušno želitev v žep, dr. Šusteršič pa je v imenu kler. stranke napravil pred Schwarzom globok kitajski kotao ter se izjavil srečnega, da mu je njegova previšenost blagoizvolila privoščiti — breco.

Dunajski lev, ki rjove v parlamentu, da se tresejo ministrske klappi, se valja v Ljubljani v prahu pred Cernetom in mu suženjsko liže pete, kakor kužek.

Prizor za bogove to, kako dunajski gromovnik krivi hrbet pred duševnim in telesnim slabicem Schwarzom, ki se že trese kakor šiba na vodi, ako se mu kdo izmed naprednih poslancev za korak bolj približa, kakor navadno.

In zakaj to zoprno in nedostojno klečeplastvo, zakaj ta pasja poniznost pred Schwarzom?

Samo za to, da ta izvrševalni organ vlade ne prekriža klerikalnih načrtov in potov, ki jih hodi njegova parlamentarna visokost vojvoda kranjski dr. Šusteršič!

Potejnjenja politična društva.

Ko se je oficjalno naznilo, da Hribar ni potren za ljubljanskega župana, bil bi dr. Oražen, ki je preje dal narodno - napredni stranki svoje mandate na razpolago, zoper rad prišel v občinski svet. Ker tega ni mogel in ni hotel kar tako storiti, naprosil je po svojih dveh, treh prijateljih ljubljanska napredna politična društva za zaupnico, ter za prošnjo, naj zoper izvršuje vse svoje manda-

te. Ta društva so mu res izpolnila njegovo željo, kakor je bilo brati v dr. Oražnovem glasilu. Zdaj je pa ta dr. Oražen, ki si je sam naročil zaupnico in prošnje za zoperito izvrševanje vseh svojih mandatov, odložil mandat deželnega poslanca uprav v trenutku, ko bi ga moral začeti izvrševati. Ali ni to prav navadna fremljaja? Ali se ne pravi to imeti politična društva za norca? Mislimo, da si naša politična društva v prihodnje lahko nekoliko premislij, komu bodo izrekali zaupnice!

Postopanje nemških sodnih izvedencev v Ljubljani.

Pred kratkim je bil izveden prof. Veselu dostavljen v popolnoma slovenski pravdi slovensko vabilo, da odda pri razpravi svoje »strokovnjaško« mnenje. Dasi nese ta posel Veselu lepe kronice in bi moral biti sodišču hvaležen, če ga imenuje izvedencem, vendar je prejem vabilo odklonil in zahteval nemško vabilo. To je tisti Vesel, kateremu se je za septembrskih dogodkov prigodilo sledče: V kazini je bila večja družba, ki je kritizirala nastop Slovencev,

poslušati, pričovali o Čerinovih junashih dejanjih, major Žun pa je te novice po vsojih močeh razširjal. Vsa Ljubljana je bila polna teh dejanj, a ker ni nikhe vedel, kaj je vzrok temu čudovitemu početju bivšega oficirja, je to se razvnemalo obeno radovednost. Zakaj o dogodkih s pavovimi pereci ni izpovedoval nikhe izmed tistih, ki so o tem vedeli. Te splošne govorice so dale povod, da je bila Leonora mnogokrat vprašana, kje da je Čerin, in kaj da je ž njim, vprašana celo od malo znanih oseb, prav kakor bi se bili ljudje zarotili, da ji bodo neprestano klicali Čerina v spomin. Samo Snoj ni nikoli govoril o Čeriu.

Gospa Jerajeva je na dan svojega godu priredila večerjo, na katero je poleg Snoja na posebno željo Leonore povabila tudi majorja Žuna in malega Gallia. Zelela je, da bi bil večer vesel in zabaven, da bi razvedrila Snoja in mu olajšala duševno trpljenje zaradi njegove bolezni na očeh.

In bil je v resnici vesel večer, kajti mali Gall je bil zabaven družnik in zgornji major Žun je znal pričovali toliko mičnih in smešnih stvari, da se je družba izbravno zabavala in da se je smejal in šalil celo Snoj, ki je bil navadno resen in malobeseden.

Tudi Vesel se je zgražal nad tem in pripomnil: »Neizmerno me jezi, da nosim slovensko ime.« Dobil pa je od Nemca odgovor, ki si ga naj zapomnijo vai odpadniki. Dotični Nemec mu je odgovoril: »Temu lahko odpomorete. Kar izpustite prvo črko svojega imena, pa boste imeli nemško ime.«

Družni urad — domena nemških beračev.

Te dni smo imeli opravka pri računske oddelki naše slavne e. kr. deželne vlade. Čudom smo se čudili, ko smo videli v uradnih prostorih več jako dvomljivih eksistence, umazanih, razmršenih, zaflikanih. Informirali smo se in izvedeli sledče: Kranjski Nemci so si ustanovili svoje društvo, ki podpira ubožne Nemce. Misel sama na sebi je itak hvalevredna in gotovo ne bi imel ničesar temu ugovarjati, ako ne bi bili ravno uradni prostori zbirališče teh ljudi. Vzrok je ta, da je blagajnik znani ofijcial Staudacher ali Stavdovar. Dasi ima prav prostorno lastno hišo na razpolago, vendar noče beračev sprejemati doma. Izvedeli smo tudi, da tem reže samim ni po volji, ker morajo v urad, kjer jih vidi toliko uradnikov. Moteno je pa tudi uradništvo. Tudi mi smo mnenja, da to ne spada v urad! Uradne ure naj se boljše izrabijo. Gospod Stavdovar pa ima menda dovolj prostega časa na razpolago, da opravlja te posle doma.

Klerikalna strahovlada na Goriškem.

Klerikale so povsod enaki. Kjerkoli pridejo do moči, jo izrabljajo na najnedopustnejši način in nastopajo kot najgadnejši tirani. To imamo priliko občutiti tu na Kranjskem, kjer so pod gospodstvom klerikalne večine zakonolomstva in nasilstva na dnevnem redu, a kakor se kaže, so sedaj nastopili še hujši časi za napredno prebivalstvo na Goriškem. Na Goriškem so sedaj na krmilu laški liberalci in slovenski klerikale. Slovenski klerikale so narodno brezspolni, laški klerikale pa se boje slovenskega naprednega življa, ki narašča v Gorici pod spremnim vodstvom poslanca Gabrščeka tako silno, da se laški iridentisti že blače tresačo. Da izgube Gorico in da pride mesto v slovenske roke. Laški iridentisti imajo torej vzroka dovolj sovražiti slovenske naprednjake. Ker so tudi klerikale na čelu jim famozni doi Antonio Gregorich, strupeni sovražniki slovenskih naprednjakov, so se vredni bratei kmalu našli ter sklenili med sabo trdnno zvezo, da bodo strahovali vse, kar jim slepo ne ukloni tilnika. To so jeli prakticirati že v zadnjem deželnozborskem zasedanju, ko so razveljavili docela protipostavljeno slovenske mandate v veleposestvu. Odgovor na to nasilstvo je bil, da so odložili vsi napredni slovenski poslanci svoje mandate. Razpisane so bile nove volitve in volile so znova

poslali iste poslance v deželnim zbor.

Človek normalnih možgan bi mislil, da si bo laškoirentovska in slovenskoklerikalna zveza z enkratnim protizakonitom razveljavljnjem slovenskih naprednih mandatov ohladila svojo osvetježljost. Kaj še! V sredo je imel goriški deželni zbor svojo prvo sejo. Na dnevnem redu je bila tudi verifikacija mandatov, ki so v rokah slovenskih naprednjakov. O volitvah v veleposestvu je poročal klerikale Berbuč. Dasi je moral priznati, da so se vršile volitve pravilno, vendar je don Antonio dosegel, da so se izročile verifikacijskemu odseku. Prvo nasilstvo. O izvolitvi dr. Gregorina je poročal tudi klerikale dr. Stepančič. V svojem poročilu je priznal, da je bila volitev dosegla pravilna. Vkljub temu je bila volitev izročena verifikacijskemu odseku. Drugo nasilstvo. Na to je prisla v razpravo izvolitev poslanca Andreja Gabrščeka. In tu se je zgodilo nezaslišno lopovstvo, kakršnega menda ne pozna parlamentarna zgodovina. Dvignil se je don Antonio Gregorich, individij, ki streže le svoje nevkrotne strasti, sicer pa življa na vse narodne interese, ter izjavil, da so se sicer volilci izrekli za Gabrščeka, toda volilci nimajo odločevati, kdo naj bo v deželnem zboru, on (Gregorich) neče Gabrščeka trpeti poleg sebe, zato predlagajo, naj se Gabrščeka kratkim potom izključi. In ta predlog, ki pomenja nezaslišan atentat na suverenitetu ljudstva in na pravice volilcev, je bil sprejet z glasovi laških iridentistov in slovenskih klerikalev! Človeku vzpričo takih lopovščin, ki so jih zmožne samo propadle klerikalne duše, zastaja pamet in nehoti se mu vsiljuje vprašanje: Kako dolgo še naj traja to klerikalno divjanje, ali že ne bo kmalu polna mera krščansko-katoliških zlo dejstev??

Zalostne razmere v slov. bistriskem okraju.

Iz Slov. Bistric nam pišejo: Znamen Linhart je imenoval na nekem shodu v Mariboru naš okraj za elitni okraj štajercianstva (nemškutarstva) na Sp. Štajerskem. Še v mariborskom vladajo ponekod boljše razmere. V Slov. Bistrici sami deluje nemškutarstvo vodstvo takozvane »slovenske« okoliške šole roko v roki z vodstvom nemške mestne šole. Sedaj bo šolski nadzornik Dreflak to skupno delovanje še pospeševal. Nemškutarstvo v mestu in v okraju rapidno narašča. Učiteljstvo je pod knuto nemškutarstvih krajnih in okr. Šolsk. svetov, duhovništvo je leno in vodi le strankarsko gonjo, posvetno »vodstvo pa izroča denarne zavode klerikalnim rokam... V istini žalostna, skoraj brezupna slika. Ali ne bo od nikoder pomoči?

Ameriški rojaki.

Ameriški Sloveni se zadnja leta prav živahno gibljejo in so v na

LISTEK.

Ljubezen in junaštva strahopetnega praporčaka.

Roman; spisal F. K.

(Daije.)

IX.

Mali Jošt plem. Gall je znai biti tako trdoglav. O tem se je prepričala tudi Leonora, ko ga je prosila, naj nič več ne govori o Čeriu. To prošnjo ji je narekovala spoznanje njenih dolžnosti napram Snoju. Iz svobodne volje je postala njegova nevesta in je hotela postati tudi njegova žena, in zato je hotela izbrisati iz svojega sreca vsak spomin na Čerina.

»Kakor sanje je bilo vse to, kar ste mi povedali,« je rekla Gallu. »Te sanje so me oni več prevzele, a sedaj mora biti tega konec. Zato vas prosim, prijatelj, ne kličite mi Čerina v spomin.«

Toda mali Gall je znai biti trdoglaven. Čerinovega imena ni nikoli več omenil, a zasukaval je vsak pogovor tako, da se je Leonora nehoti spominjala Čerina. Pa tudi sicer je vsakemu, kdor ga je hotel

poslušati, pričovali o Čerinovih junashih dejanjih, major Žun pa je te novice po vsojih močeh razširjal. Vsa Ljubljana je bila polna teh dejanj, a ker ni nikhe vedel, kaj je vzrok temu čudovitemu početju bivšega oficirja, je to se razvnemalo obeno radovednost. Zakaj o dogodkih s pavovimi pereci ni izpovedoval nikhe izmed tistih, ki so o tem vedeli. Te splošne govorice so dale povod, da je bila Leonora mnogokrat vprašana, kje da je Čerin, in kaj da je ž njim, vprašana celo od malo znanih oseb, prav kakor bi se bili ljudje zarotili, da ji bodo neprestano klicali Čerina v spomin. Samo Snoj ni nikoli govoril o Čeriu.

Gospa Jerajeva je na dan svojega godu priredila večerjo, na katero je poleg Snoja na posebno željo Leonore povabila tudi majorja Žuna in malega Gallia. Zelela je, da bi bil večer vesel in zabaven, da bi razvedrila Snoja in mu olajšala duševno trpljenje zaradi njegove bolezni na očeh.

In bil je v resnici vesel večer, kajti mali Gall je bil zabaven družnik in zgornji major Žun je znal pričovali toliko mičnih in smešnih stvari, da se je družba izbravno zabavala in da se je smejal in šalil celo Snoj, ki je bil navadno resen in malobeseden.

Naposled je Leonora poiskala celo svojo mandolino in ji izvabljala nezne akorde. Igrala je različne pesmi, in posebno Snoj je te glasove toliko raje poslušal, ker se je Leonora dala le redkokdaj pregovoriti, da je vzela mandolino v roko.

Naenkrat se je Snoj zganil in čim je Leonora prenehala igrati, jo je naglo vprašal:

»Kakšna skladba je to? Še niko je nisi igrala?«

Leonora je zardela in obrnila obraz v stran.

»Že dolgo, dolgo nisem te pesmi igrala,« je rekla zamišljeno, »sama ne vem, kako da sem se je zdaj spomnila.«

V duhu pa je pri teh besedah stal pred njo Andrej Čerin. Zanj se je naučila te pesmi, samo njemu jo je svirala in pela, in odkar se je ločila od njega, je ni nikdar več igrala.

Šele zdaj se je zavedla, kako tajno moč ima Čerin še vedno na njo, in zdelo se ji je, kakor da leži težak kamen na njenem srcu.

»Še nikdar nisi igrala te pesmi,« je menil Snoj, kakor bi govoril sam s seboj. »A vendar sem jo že nekje slišal. Znan mi je ta napev, a ne morem se domisliti, kje sem ga slišal. In vendar vem, da sem ga slišal, in moral je biti o posebni priliki...«

Veseli pogovor med družbo je tekel dalje, a Snoj se ga ni več udeleževal. S povešeno glavo je sedel za mizo.

»Zdaj se spominjam,« je nameril zaklical. »Čerin je ta napev življal tisti dan, ko me je spremjal v vojašnico, tisti dan, ko je izstopil iz armade.«

V sobi je zavladala tišina. Majorja Žuna je naenkrat začelo daviti, da se je komaj odkašljal, mali Gall se je umaknil v temo, Leonora pa je mandolino položila na omaro. Začuden so se spogledovali drugi povabljeni.

»Da, Čerin je to življal,« je nekako trpko rekel Snoj. »Dobro se še spominjam, kako vesel je bil tisti dan in kaka čuvstva so mene na vodiljala.«

V celi družbi sta bila samo Gall in Leonora, ki sta vedela

rodnem oziru tako delavni, da bi lahko služili za vzor rojakom v domovini. Zlasti so vneti za našo šolko družbo. Dasi jih je komaj nekaj nad 100.000 in dasi so raztreseni povsodi križem prostrane Amerike, vendar so osnovali že okrog 30 podružnic družbe sv. Cirila in Metoda. In vse te podružnice marljivo in požrtvovalno delujejo. 24. ameriška podružnica v Clevelandu je 25. septembra priredila na korist družbi veliko narodno veselje, pri kateri je sodelovalo 16 narodnih društev. Rojak, ki nam piše o tej narodni prireditvi, pravi, da bo ta slavnost vrgla družbi vsaj en tisočak. Tako delajo Slovenci, živeči daleč od domovine, za narod, zato lahko upravičeno trdimo, da se nam ni batiti, da bi se naši rojaki v Ameriki potujeli, dokler je v njih vrstah toliko rodoljubja.

Sabljaški klub akad. fer. društva »Sava«

bo začetkom prihodnjega leta vpeljal redne tedenske sabljaške vaje tudi za nedružvenike, kot goste. Ker je sabljanje lep in koristen šport, opazjamo že sedaj na to vse one naprednjake, ki se hočejo v tem izvežati. Klub si bo tudi poiskal potrebnega borilnico v centru Ljubljane.

Kaj sem si mislil pri predstavi »Kaeijanarja«?

Prijatelj nam piše: Nesloga med Slovani je menda tako stara, kakor narodi slovanski sami. Očak Svatomink je priljeno z butaro palie dokazal svojim potomecem, kaj jih čaka, ako ne bodo trdno zvezani med sabo in edini! Vsi vidimo tudi dandanes, da vsa nam nasprotna politika temelji na predobro znanem machiavellističnem principu: »divide — et impera — a vendar se po nepotrebnum cepimo na več strank! Sovražnik se pri tem smeje v pest in vse, kar njeni koristi, z lahkoto doseže! Pri ocenjanju Ivana Zrinjskega da: »Nesloga vedno grob kopala je Slovenom, od kar za svoj obstanek se bore!« sem se nehote, misleč na naše uprav tužne sedanje politične odnošaje, spomnil preznačilnih Kolar - Veselovih vrstic:

»Vedno ēuvajmo se onih vragov, kateri bi nas razdelili radi, ki žele, da se med sabo spremo, da potem uničijo nas oni, kakor prednike so naše slavne, naše prednike po nemških krajih . . .«

Kdor ima ušesa, naj posluša!!

Dixi.

Razne stvari.

* Ker je sleparil državo. Listi so svoj čas poročali, da je tvrdka American Sugar Refining Co. v Williamsburgu osleparila ameriške Zedinjene države na pristojbinah za

molčala, z drugimi ljudmi pa sploh ni prišel v dotiko. Zapusčal je svoje stanovanje samo popoludne, da je obiskal Leonoro, sicer pa ves dan sameval doma, brez svojcev in brez družbe, ves odtujen svetu.

Snojevo vprašanje po Čerinu je najbolj zadelo gospo Jerajevu, ki bi bila itak najraje preprečila in onemogočila zakonsko zdržitev med Leonoro in Snojem. Čakala je že dolgo na priliko, da bi prelomila Leonori dano besedo in izpregovorila odkrito besedo o Čerinu, kajti zdelo se ji je nenaravno in krivično prikrivati, kaj je Čerin storil.

»Čerin je živ in zdrav, in gotovo tako zadovoljen, da je doživel v vojski takoj pečeščenje,« se je energično oglasila gospa Jerajeva, in ko so ji Leonora in Gall in major začeli dajati znamenja, naj molči, je samo odmahnila z roko. »Zakaj naj bi govoril Snoj ne vedel, da se je Čerin v vojski posebno odlikoval.«

»Ljuba gospa,« je reklo Snoj s prizanesljivim usmievom na ustnih, »Čerin ni več vojak . . . Kaj bi delal v vojski?«

Ravno tega prizanesljivega usmeva pa gospa Jerajeva ni mogla trpeti. Kakor bi jo bilo nekaj pičilo, tako je planila kvišku.

»Čudeže dela,« je zaklicala s svojim gromkim glasom, »junaštva

več tisoč dolarjev. Podpredsednik imenovane družbe Gorbracht, s česar vednostjo so se sleparje godile, je bil obsojen na dve leti joč in v donarno globo v znesku 5000 dolarjev.

* Zanimiva pravda. Lansko leto je bil v ječi v Belgradu umorjen stotnik Milan Novaković. Njegova vdova toči zdaj srbsko državo za odškodnino 100.000 frankov kot prispevek za vzgojo svojega sina.

* Brodura grofa Sternberga. Čez par dni izide brošura državnega poslanca grofa Sternberga pod naslovom »Trezne besede češkim parlamentarcem«, v kateri se grof Sternberg peča s sedanjim političnim položajem in bodočnostjo čeških delegacij.

* Strajk gledaliških kritikov. Ravnatelj mestnega gledališča v Inomestu je razrazil gledališke kritike. Vsi kritiki so sklenili, da ne bodo ničesar poročali o predstavah v mestnem gledališču.

* Žena izginila. V New Yorku je prejšnji teden izginila Ivana Poepfer, ki je bila šele tri tedne porocena. Zvečer je rekla možu, da gre v trgovino, pa je ni bilo več nazaj. Domneva se, da je pobegnila z nekim svojim ljubimcem.

* Vztrajna plavalka. 15letna Roza Pitonov v New Yorku je gotovno ena izmed najboljših plavalk na svetu. Nedavno je plavala iz newyorskega pristanišča do Coney Islanda. Daljava znaša 16 $\frac{1}{2}$ ameriške milje in to daljavo je Roza Pitonova preplavala v petih urah in 18 minutah. Na potu jo je spremljal čoln prostovoljne gasilne družbe. Med plavanjem je zavilila eno jajce in kozačec mleka.

Najnovejše vesti.

Dragocenosti in denar na varnem.

S. — Pariz, 7. oktobra. Kraljicami Amalija je že delj časa slutila, da pride do izbruho revolucije, ter je radi tega pravočasno vse dragoceneosti in ves denar, ki ji je bil na razpolago, spravila v inozemstvo.

Nova vlada.

B. — Madrid, 7. oktobra. Prefekt province Padejot je sporočil ministru predsedniku Canelajesu, da je že otvorjena nova portugalska vlada. Dalje poroča, da je kraljicami Amalija na krovu ladje »Amalija« in da se tamkaj nahaja najbrž tudi kralj Manuel.

Odmevi na Španskem.

B. — Barcelona, 7. oktobra. Včeraj so republikanci demonstrirali po mestu. Policija pa jih je z orožjem razgnala.

Boj še traja.

B. — Coremia, 7. oktobra. Nek parnik, ki je prišel iz Lisabone, po-

doprinaša, ranjence vleče konjem izpod kopit, jetnike rešuje iz turškega tabora . . . Gallu je rešil življenje in prapor je otel praporščaku našega eskadrona.«

Ko je gospa Jerajeva imenovana Gallovo ime, se je Snoju naenkrat zresnil obraz. Obrnivši se na tisto stran, kjer je menil, da sedi Gall, je skoro svečano vprašal:

»Ali je res, Gall?«

»Res je!« To je bilo vse, kar je odgovoril Gall.

Snoj ni ničesar več vprašal. Molče je kimbal z glavo, a vendar sta Leonora in Gall uganila, kaj se godi v njegovem duši.

»Meni se zdi, da časih slepeci tudi prav dobro vidijo,« je kasneje Gall šepetaje rekel Leonori in ta mu ni mogla ugovarjati.

V Snoju je ta dogodek obudil težke dvome. Uverjen je bil, da je Leonora pač samo slučajno svirala tisti napev, ki je moral biti Čerian neskončno ljub, ali uvideval je tudi, da se Čerin še ni odpovedal svoji ljubezni do Leonore, domneval je, da si hoče Čerin z doprinašanjem junashčev novih pridobiti Leonoro in to mu je provzročalo veliko muka.

(Dalej pribredam.)

roča, da se je včeraj v Lisaboni še nadaljeval bombardement kraljevske palače, ki je popolnoma razdejana.

Zborovanje nemških koroških poslancev.

B. — Celovec, 7. oktobra. Včeraj zvečer so imeli nemški koroški poslanci zborovanje. Navzoči so bili skoraj vsi državni in deželniki poslanci. Dobernig in Steinwender sta kritizirala nemškoradikalni strankin shod na Dunaju. Dobernig je zlasti izjavil, da so namenoma nemški poslanci odpovedali shod nemških poslancev v Celovcu, da ne bi ta shod s svojimi sklepi onemogočil češko-nemška pogajanja. To se je zgodilo na pritisk nemških radikalcev, zlasti poslanca Wolfa. Toda sklicanje vse-nemškega shoda poslancev ne bi smelo imeti stika samo s češkim vprašanjem, razen tega so tudi še druga nič manj važna vprašanja, kakor n. pr. jugoslovansko. Odpoved celovškega shoda se zlasti v alpskih deželah splošno obsoja, ter ponizuje alpske poslane, ki naj bi bili samo hlapci nemško-češke politike. Mogoče, da se bo od njih še zahtevalo, da naj plačajo stroške češko-nemškega sporazuma. Ne le s tem vprašanjem bi se imel shod baviti, misliti bi moral tudi na parlamentarizacijo kabina. Poslanec Steinwender je proti parlamentarizaciji. Poslanec Pacher je pro, njegov ožji rojak Angerer je contra. Nam alpskim Nemcem je ljubo, da se institucija ministrov krajnov popolnoma odpravi, sicer dobre še Slovenci ministra krajana, ki bi mnogo škodoval alpskim Nemcem. Enako ostro je govoril tudi poslanec Steinwender.

Izgredi v Berolinu.

Z. — Berolin, 7. oktobra. V Moabitu je prišlo do novih izgredov. Delave so napadli nekega stavkokaza, ga do krvi pretepli, potegnili v neko gostilno in tam tako dolgo obdelavali, da jim je obljubil, da ne bo delal več pri tvrdki Kupfer & Co. — Policija zaradi tega dela velike varnosti odredbe, kakor jih pač zna samo pruska policija.

Demonstracije na lvovskem vseučilišču — pred sodiščem.

G. — Lvov, 7. oktobra. Včeraj se je obtoženih rusinskim dijakom, ki so se udeležili znanih demonstracij na lvovskem vseučilišču, izročila obtožnica, ki obsegata 55 ozotiskanih strani. Državno pravdništvo toži 108 oseb, med njimi 37 vseučiliščnikov in 20 gimnazijev ter arbitrijentov. Druge osebe so privatni uradniki in druge osebe. Toženi so radi javnega nasilstva, zlobne poškodbe tuje lastnine in 32 obtožencev je obtoženih tudi radi težke telesne poškodbe. K razpravi bo povabljenih 72 prič, dva zdravnika, ter poseben izvedenec za orožje. Kot corpora delicti bo predloženih 15 revolverjev, 83 ostrobasanih patron, 60 izstreljenih patron, noži, železne palice in drugo orožje. Proces se začne še-le sredi novembra in bo trajal do srede januarja 1911 in bo ena največjih sodnih obravnav, kar se jih je dosedaj obravnavalo.

Kolera.

S. — Dunaj, 7. oktobra. Bakteriologična preiskava je dognala, da delavec Vranc, o katerem se je poročalo, da je obolel na koleru, je zbolel, ne bolehal na koleru, znakih, ne bolehal za to bolezni, marveč le za navadno črevesno bolezni.

Za kratek čas.

— Danes se mi je sanjalo, da sem prišel v nebesa in sem boga prosil, naj pomaga, da bo meso cenejše.

= In kaj je rekel nebeški oče?

= Da ravno na agrarce nimač vpliva.

Industrije in odgovorni uradnik:
Rasto Pustolemek.

Borzna poročila.

Dunaj, 7. oktobra. Položaj na borzi se je včeraj zboljšal in tendenca je bila že dopoldan vstopnejša, tr-

govina živahnjejša, akoravno gotovih mej ni presegala. Posebno zanimanje so vzbujale akcije Länderbanke, akcije državnih železnic ter Škodovih tovarn. Rente so nespremenjene, direkte vstopnejša.

Ljubljanska

„Kreditna banka v Ljubljani“.

Uradi kurz državne borze 6. oktobra 1910.

Deželni poslovji	Dunav	Stagovci
4% majeva renta	93:10	93:30
4:2% srebrna renta	97:-	97:20
4% avstr. kronška renta	93:10	93:30
4% ogr.	91:55	91:75
4% kranjsko deželino posojilo	96:-	97:-
4% k. o. češke dež. banke	94:-	95:-

Šrednje.	226:-	232:-
Srečne iz I. 1860 %	322	328
" " 1864	156:15	162:15
" zemeljske I. izdaje	298:50	304:50
" ogrske hipotečne	278:50	284:50
" dun. komunalne	248:60	254:60
" avstr. kreditne	528:20	538:20
" ljubljanske	519:-	529
" avstr. rdeč. kriza	89	95
" ogr. "	38:25	42:25
" bazilika "	28:40	32:40
" turke	256:50	259:50

Šrednje.	444:-	446:-
Ljubljanske kreditne banke	664:50	665:50
Avstr. kreditnega zavoda	557:25	558:25
Dunajske bančne družbe	116:25	117:25
Južne železnice	760:25	761:25
Državne železnice	766:75	767:75
Alpine-Montan	267:-	268:-
Ceške sladkorne družbe	272:-	273

„Slovenski Narod“ izhaja dnevno dvakrat.

Z lepu prostoru

pripravna za delavnice ali skladišča se s 1. novembrom oddasta.

Poizve se pri hišnem gospodarju
Ivanu Kočemini, Kolodvorska
ulica št. 6.

Razne prevode

iz nemščine v slovenščino
sirkularjev, pisem in drugih tekovih
oskrbi **časopis v tej stroki inželbar**
gradnik.

Naslov v upravnosti „Slov
Naroda“

Ustanovljena leta 1902.

23

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrirana zadruga z enomjeno zavodu

v lastnem združenem domu v Ljubljani na Dunajski cesti št. 18
je imela koncem leta 1909 denarnega prometa

K 22,116.121-11

K 22,773.810-50

obrestuje hranilne vloge po $4\frac{1}{2}\%$.

brez vsakega odbitka rentnega davka, kateroga plačuje posojilnica
sama za vložnike.

Sprejema tudi vloge na tekoči račun v zvezi s čekovnim pro-
metom in jih obrestuje od dne vloge do dne dviga.

Stanje hranilnih vlog nad K 20,000.000

Posojuje na zemljišča po $5\frac{1}{2}\%$ z $1\frac{1}{2}\%$ na amortizacijo ali pa po

$5\frac{1}{2}\%$ brez amortizacije; na menice po $6\frac{1}{2}\%$.

Posojilnica sprejema tudi vsak drugi načrt glede amortizovanja dolga.

URADNE URE: vsak dan od 8.—12. in od 3.—4. izven nedelj
in praznikov.

Telefon št. 185.

Poštne hranilnice račun št. 828.405.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA V LJUBLJANI.

Stritarjeva ulica štev. 2.

priporoča promese na —————— K 18'—
Dunajske komunalne srečke à

Zrebanje ——————
2. novembra.

Glavni dobitek

K 300.000.

Sprejema vloge na knjižice in tekoči račun ter jih obrestuje po čistih $4\frac{1}{2}\%$

Dolžnost

vsakega Slovence je,
da sklene zavarovalno
pogodbo bodisi za
življenje, ali pa proti
požaru le pri slovanski
banki »SLAVIJA«.

Podpirajmo torej
domač slovanski za-
vod, da more naloge,
ki si jo je stavil, iz-
polniti v najširšem ob-
segu.

„SLAVIJA“ vzajemno zavarovalna banka v Pragi

je največji slovanski zavarovalni zavod v Avstriji.

.. Ogromni rezervni fondi K 48,812.707 — Jamčilo za popolno varnost ..

Banka „SLAVIJA“

ima posebno ugodne in prikladne načine za zavarovanje življenja.

Banka „SLAVIJA“

razpolaga z najcenejšimi ceniki za preskrbljenje za starost, za slučaj
smrti roditeljev, za doto otrokom.

Banka „SLAVIJA“

razdeljuje ves čisti dobiček svojim članom.

Banka „SLAVIJA“

je res slovanska zavarovalnica z vseskozi slovansko - narodno upravo.

Banka „SLAVIJA“

gmočno podpira narodna društva, organizacije in prispeva k narodnim
dobrodelenim namenom.

Banka „SLAVIJA“

stremi za izboljšanjem in osamosvojitvijo naravnega gospodarstva.

Vsa pojasnila daje druge volje

generalni zastop banke „Slavijo“ v Ljubljani.

.. Največji, najvarnejši
slovenski denarni zavod.

Mestna hranilnica ljubljanska

LJUBLJANA, Prešernova ulica štev. 3.

Denarni promet do 31. decembra 1908 nad 518 milijonov kren.

Obstoječih vlog nad 38 milijonov kren.

Za varnost vloženega denarja jamči zraven
rezervnega zaklada še mestna občina
ljubljanska z vsem premoženjem in z vso
svojo močjo. Izguba vloženega denarja je
nemogoča, ker je po pravilih te hranilnice,
potrjenih po c. kr. deželnih vladi, fizičkujoča
vsaka spekulacijo z vloženim denarjem.
Vloge se sprejemajo vsak dan in se obrestujejo
po $4\frac{1}{4}\%$, brez odbitka; nevzdignjene obresti se
pripisujejo vsakega pol leta h kapitalu. Sprejema

rezervni zaklad nad 1 milijon kren.

vložne knjižice drugih denarnih zavodov kot gotov
denar.

Posojila na zemljišča po 5% , obresti in proti
amortizaciji po najmanj $1\frac{1}{2}\%$ na leto. Daje po-
sojila na menice in vrednostne papirje.

Za varčevanje ima vsejšnje lide domače
kreditnike, v podpiranje slovenskih trgovcev
in obrtnikov po vsem svetu.